

Sygn. akt III A Ua 931/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kazimierz Josiak (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Pauter SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska
Protokolant:	Adrianna Szymanowska

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku I. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji I. P.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 15 lutego 2012 r. sygn. akt V U 2269/11

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddział w O. zawiesił wypłatę emerytury I. P. od dnia 1 października 2011 r. w związku z kontynuacją zatrudnienia.

Sąd Okręgowy w Opolu wyrokiem z 15 lutego 2012 r. oddalił odwołanie wnioskodawczynie i zasądził od niej 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej. Rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy powziął po ustaleniu następującego stanu faktycznego:

I. P. prawo do emerytury nabyła od 1 września 2008 r. Od 1 lutego 1991 r. wnioskodawczynie kontynuuje zatrudnienie w Urzędzie Marszałkowskim Województwa (...).

W tym stanie Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawczynie nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd wskazał, że z dniem 1 stycznia 2011 r. wszedł w życie przepis art. 103 a Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.), na mocy którego prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Osobom, które na dzień 1 stycznia 2011 r. pobierały emeryturę i pracowały bez rozwiązania stosunku pracy, ustawodawca pozostawił możliwość łączenia świadczenia z wynagrodzeniem do końca września 2011 r.

Rozwiązanie uniemożliwiające wypłatę świadczeń emerytalnych bez przerywania działalności zawodowej u dotychczasowego pracodawcy funkcjonowało w polskim systemie emerytalnym w okresie od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. Poddane ono zostało kontroli Trybunału Konstytucyjnego, który wyrokiem z 7 lutego 2006 r., sygn. akt SK 45/04 uznał je za zgodne z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. Tymczasem z dniem 8 stycznia 2009 r., art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej został uchylony i w konsekwencji osoby nabywające prawo do emerytury mogły ją pobierać obok uzyskiwanych przychodów bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Osoby, które nie ukończyły powszechnego wieku emerytalnego zostały objęte zasadami zawieszalności świadczeń, natomiast osoby, które ukończyły powszechny wiek emerytalny zaczęły pobierać emerytury bez względu na wysokość osiąganego przychodu.

W styczniu 2011 r. wszedł w życie przepis art. 103 a, na mocy którego wypłata emerytury w przypadku osiągnięcia przychodów została ponownie uzależniona od rozwiązania stosunku pracy.

W myśl art. 6 Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. nr 228, poz. 1507 ze zm.) w ustawie o emeryturach i rentach z FUS wprowadzone zostały następujące zmiany:

1) art. 103 ust. 1 i 2 otrzymał brzmienie:

- ust. 1 – „Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a-106”.
- ust. 2 – „Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni), z zastrzeżeniem art. 103a”.

2) po art. 103 dodano art. 103 a w brzmieniu: „Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego”.

Sąd Okręgowy wskazał, że istota instytucji zawieszania świadczenia sprowadza się do stosunkowo prostej reguły: osoby o nabytym prawie do emerytury/renty nie mogą realizować swych uprawnień przez czas trwania przeszkody przewidzianej w ustawie, nie tracąc prawa do pobierania świadczeń za okresy po ustaniu przeszkody. Przeszkody te związane są z nakładanymi ograniczeniami w zakresie dopuszczalnego kontynuowania zatrudnienia po przejściu na emeryturę/rentę i łączenia dochodów z pracy z długoterminowymi świadczeniami z ubezpieczenia społecznego.

Nowelizacja ustawy o emeryturach i rentach z FUS (wprowadzająca zmianę art. 103 ust. 1 i 2 i dodająca nowy art. 103 a) dotyczy w szczególności osób, które w wyniku zmiany przepisów po 8 stycznia 2009 r., skorzystały z możliwości przejścia na emeryturę bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zmiany oznaczają, że osoba, która na dzień wejścia w życie ustawy pobiera emeryturę i wciąż pracuje na etacie w swoim zakładzie pracy, jeśli nadal będzie chciała kontynuować pobieranie świadczenia, będzie się musiała z tej pracy zwolnić. Nie ma przy tym zastrzeżenia, aby po przejściu na emeryturę osoba taka nie mogła zatrudnić się ponownie w tym samym lub innym zakładzie pracy. W przypadku emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie powołanych przepisów ustawy, wprowadzone zmiany są stosowane począwszy od dnia 1 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ciągu 30 dni od wejścia w życie ustawy miał obowiązek poinformować te osoby o zmianie przepisów, zaś zainteresowani powinni byli decyzję podjąć przed dniem 1 października 2011 r.

Sąd ustalił, że decyzja o przyznaniu wnioskodawczyni świadczenia emerytalnego wydana została 22 września 2008 r. (emerytura przysługuje od 1 września 2008 r.), a zatem przed dniem wejścia w życie znowelizowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nadto, pobierała ona przyznane jej świadczenie, kontynuując jednocześnie zatrudnienie u dotychczasowego pracodawcy, na rzecz którego wykonywała zatrudnienie bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury. Trafnie więc zauważył organ rentowy, że swoim zachowaniem wnioskodawczyni wyczerpała dyspozycję znowelizowanego art. 103 a ustawy emerytalno-rentowej i zasadnie wstrzymał jej wypłatę świadczenia emerytalnego. Z tych względów decyzję organu rentowego z 29 września 2011 r. o wstrzymaniu jej wypłaty świadczenia emerytalnego uznać należało za prawidłową i zgodną z prawem. Sąd zwrócił uwagę, że wstrzymanie wypłaty emerytury nie oznacza całkowitego pozbawienia wnioskodawczyni prawa do jej pobierania. W przypadku przedłożenia w oddziale ZUS-u świadectwa pracy lub zaświadczenia dokumentującego fakt rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, wnioskodawczyni będzie mogła ubiegać się o przywrócenie wypłaty tego świadczenia, na co też zwrócił uwagę organ rentowy w spornej decyzji.

Apelację wywiodła wnioskodawczyni, zarzucając Sądowi I instancji naruszenie:

- art. 2 Konstytucji przez jego niezastosowanie w sprawie i uwzględnienie prawa odbierającego słusznie nabyte prawo do emerytury;
- art. 177 § 1 pkt 1 kpc Konstytucji przez nieuwzględnienie wniosku o zawieszenie postępowania do czasu ogłoszenia wyroku przez Trybunał Konstytucyjny w związku ze złożeniem przez grupę senatorów RP wniosku o zbadanie zgodności z Konstytucją przepisów emerytalnych zawieszających prawo do świadczeń do czasu zwolnienia się z pracy.

Apelująca wniosła o zmianę wyroku przez uwzględnienie odwołania, ewentualnie – o uchylene go i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie.

Spór w sprawie wymagał rozstrzygnięcia, czy organ rentowy zasadnie zawiesił wypłatę świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni, z uwagi na kontynuację zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. Apelująca zarzucała naruszenie art. 2 Konstytucji oraz nieuwzględnienie jej wniosku o zawieszenie postępowania w związku z toczącym się postępowaniem przez Trybunałem Konstytucyjnym. Wskazać należy, że przepisy prawa nie przewidują możliwości zawieszenia postępowania z uwagi na toczące się postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym dotyczące zbadania przepisów ustaw i ratyfikowanych umów międzynarodowych z Konstytucją RP. Można natomiast żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie, o czym stanowi przepis art. 401¹ kpc.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie o sygn. akt K 2/12 Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepis art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103a Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227), w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sporna kwestia w sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego znajduje zastosowanie do sytuacji wnioskodawczyni i w konsekwencji, czy przysługuje jej prawo do wypłaty zawieszonych emerytury.

Należy zauważyć, że w chwili nabycia przez wnioskodawczynię prawa do emerytury, to jest we wrześniu 2008 r., obowiązywał art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Wobec tego, że wnioskodawczyni nie rozwiązała stosunku pracy, w świetle powyższego przepisu organ rentowy decyzją z 22 września 2008 r. wstrzymał jej wypłatę emerytury.

Powyższy przepis na mocy art. 37 pkt .5 lit. „b” Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228, poz. 1507) został z dniem 8 stycznia 2009 r. uchylony. Tak więc od tej daty możliwe było pobieranie emerytury, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. Wobec tego organ rentowy na wniosek I. P. wznowił jej wypłatę wstrzymanej emerytury od 1 lipca 2010 r..

Taki stan prawny trwał do dnia 31 grudnia 2010 r., gdyż od dnia 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. Przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskają od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Przy czym ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do dnia 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez organ rentowy wstrzymana, poczynając od dnia 1 października 2011 r., co też miało miejsce w sytuacji wnioskodawczyni.

Skutki prawne wynikające z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. nie znajdują do wnioskodawczyni zastosowania. Z tego wyroku bowiem jasno wynika, że wyłącznie w stosunku do tych emerytów, którzy uzyskali prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. przepis art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r., jest przepisem niekonstytucyjnym, gdyż narusza on zasadę zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis ten bowiem nakładał na osoby, które nabyły już prawo do świadczenia, skutecznie spełniając wówczas obowiązujące warunki, to jest osiągnęli wiek emerytalny i wykazali się odpowiednim stażem ubezpieczeniowym, by po raz kolejny wykazały swoje prawo do pobrania emerytury, poprzez spełnienie dodatkowego warunku, to jest rozwiązania dotychczasowego stosunku pracy. Natomiast wobec pozostałych osób, to jest osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 8 stycznia 2009 r., jak i po dniu 31 grudnia 2010 r., powyższy wyrok nie znajduje zastosowania. Skoro wnioskodawczyni nabyła emeryturę we wrześniu 2008 r., to powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego, nie ma zastosowania do jej sytuacji. Należy bowiem zauważyć, że w czasie nabycia przez nią prawa do emerytury, warunkiem realizacji tego prawa (wypłaty emerytury) było uprzednie rozwiązanie stosunku pracy. Tym samym powyższe przepisy, które ponownie wprowadziły wymóg rozwiązania stosunku pracy, w istocie nie pogorszyły sytuacji wnioskodawczyni.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

R.S.